

Kvinder diskrimineres fortsat verden over. Skal vi se tilstrækkelig gode resultater af udviklingssamarbejdet, er det helt afgørende, at begge køn får mulighed for at deltage i udviklingen på lige fod. Der er jo ikke tale om, at kvinder ikke deltager i udviklingsprocessen, så langt fra. I mange lande arbejder kvinder jo faktisk betydelig mere end mænd. Men kvinder udelukkes alt for ofte fra informationer og beslutninger, og derved fastholdes de i en underordnet rolle eller fastholdes direkte som undertrykte.

Det afgørende for en bæredygtig udvikling for begge køn sikres gennem lige og reel adgang til økonomiske ressourcer, ejendomsret, kontrol over jord og adgang til kreditter. Begge køn skal også sikres lige adgang til uddannelse, sundhed og drikkevand. Begge køn skal have mulighed for fuldt ud at deltage i de politiske beslutningsprocesser. De skal begge være med til at sætte dagsordenen og til at foretage de nødvendige prioriteringer og ændringer.

En del af dette kræver i mange lande ændringer af lovgivningen, men også ændring af traditionelle opfattelser af kvinders rolle i samfundet. Det er her, de egentlige vanskeligheder ligger. Det er her, vi står over for kulturelle forskelle, der fremstår som udfordringer for universaliteten i de konklusioner, der kommer ud af FN-konferencerne.

Vores reaktion på dette må være, at ligestilling mellem kønnene er en del af den kerne af menneskerettigheder, som må opfattes som universelle, og som vi under alle omstændigheder ønsker at gøre universelle i praksis.

En af hovedkonklusionerne i Beijing-handlingsprogrammet er da også, at uden kvinders lige deltagelse i samfundet kan en bæredygtig økonomisk, social og demokratisk udvikling ikke sikres. Men det er vigtigt at holde fast i, at det ikke bare er en økonomisk og en social nødvendighed at inddrage kvinderne i udviklingsprocessen.

Lad mig derfor gentage: Det er en menneskeret for kvinder at deltage i og have indflydelse på, hvilken vej udviklingen skal gå. Det blev også fastslået ved menneskerettighedskonferencen i Wien i 1993 og gentaget i Beijing.

Som understreget i Beijing er mainstreaming, altså integration af kønsaspektet i alle former for politik, planlægning og aktiviteter, nødvendig, hvis målet om ligestilling skal nås. Mainstreamingstrategien må imidlertid ikke usynliggøre kvindeproblematikken eller det faktum, at

kvinder i den største del af verden er det underprivilegerede køn. Mainstreaming må ikke betyde udvanding. Mainstreamingstrategien betyder altså ikke, at vi skal eller vil undlade at gennemføre aktiviteter, der alene rettes mod kvinder. Tværtimod afdækker en kønsanalyse ofte, at det præcis er det, der skal til.

Under en konference om den danske udviklingsstrategi i Harare sidste år, hvor en række af Danidas samarbejdslande fra Afrika deltog, understregede lokale kvinder, at der fortsat er behov for kvindespecifikke aktiviteter. Der blev særligt peget på aktiviteter, der retter sig mod at forbedre kvinders adgang til og kontrol over økonomiske ressourcer.

Udgangspunktet for den danske regering vil under Beijing plus fem-processen være at søge at sikre, at handlingsprogrammet fra Beijing ikke genåbnes for forhandling. Den fremadrettede linje, som er udstykket af Beijing og de øvrige internationale konferencer, skal fastholdes. Beijing plus fem skal bygge på de resultater, der blev opnået i Beijing. Regeringerne bør bekræfte deres vilje og forpligtelse til at gennemføre handlingsprogrammet. De fremskridt, som blev opnået, skal vi holde fast i, og vi skal vogte os over for forsøg på at skrue udviklingen tilbage.

Hvis jeg så tidligt i processen som nu skal gøre et forsøg på at identificere, hvilke prioritetsområder vi særligt skal satse på under Beijing plus fem, vil udgangspunktet være en indkredsning af barriererne for fremskridt.

En af de væsentligste barrierer for fremskridt også på ligestillingsområdet er naturligvis fattigdommen. Det er en kendt problemstilling for udviklingslandene, at kvinder i højere grad end mænd rammes af fattigdom, og der, hvor fattigdom kombineres med forskellige former for handicap, er der naturligvis behov for en særlig indsats.

Ser vi på resten af verden, er feminiseringen af fattigdommen også blevet aktuel på en synlig måde i overgangsökonomierne i Øst- og Centraleuropa og de tidligere sovjetrepublikker. Kvinder er i højere grad ramt af de negative effekter af den økonomiske udvikling. Arbejdsløsheden rammer dem mere end mænd. For mange kvinder, der har bevaret deres job, gælder, at de i mange tilfælde har mistet den tidligere lette adgang i disse lande til offentlige børnepasningsordninger og lignende former for støtte.

En anden barriere er kvinders manglende indflydelse på beslutningsprocesser. Det gælder